

ПРОПОЗИЦІЇ

Асоціації міст України щодо показників державного бюджету на 2021 рік в частині місцевих бюджетів, удосконалення міжбюджетних трансфертів, адміністрування податків та зборів

У сфері місцевих фінансів:

1. Привести у відповідність положення бюджетного законодавства у зв'язку із завершенням адміністративно-територіальної реформи (прийняття законопроекту № 3614), що, зокрема, передбачає: закріплення за сільськими, селищними, міськими громадами належної ресурсної бази для здійснення повноважень на новій територіальній основі; переведення починаючи з 2021 року на прямі міжбюджетні взаємовідносини бюджетами громад, утворені за результатами адміністративно-територіальної реформи.

2. Оновити механізм горизонтального вирівнювання

Шляхом зменшення реверсної дотації із 50 до 20% з метою подальшого стимулювання місцевого економічного розвитку та збільшення базової дотації із 80 до 100% для усунення невідповідності витратних зобов'язань та фіскальних повноважень відповідних рівнів управління.

Пропонуємо підтримати проект Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо удосконалення системи горизонтального вирівнювання та покращення фінансової спроможності місцевих бюджетів» № 3175 від 05.03.2020.

3. Забезпечити фінансову підтримку громад щодо утримання закладів освіти та охорони здоров'я, в тому переданих числі з районного рівня

Передбачити у державному бюджеті додаткову дотацію на здійснення видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я, в тому числі переданих з районного рівня, в обсязі **не менше 14 млрд грн**.

4. Зберегти існуючі стабільні дохідні джерела наповнення місцевих бюджетів та не допустити їх вилучення

Пропонуємо забезпечити зарахування на постійній основі частини (13,44 відсотка) акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального до бюджетів місцевого самоврядування). Скасування цього джерела доходів призведе до **втрат 7,5 млрд грн** доходів місцевих бюджетів.

Альтернативне рішення: відновити оподаткування акцизним податком з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю пального.

5. Розширити дохідну частину місцевих бюджетів

Шляхом збільшення нормативу зарахування до місцевих бюджетів **податку на доходи фізичних осіб до 80%**, що обумовлено недостатністю коштів місцевих бюджетів для виконання всіх переданих у 2016–2018 роках державною повноважень, зокрема, з проведення державної реєстрації, з державного архітектурно-будівельного контролю, з надання адміністративних послуг, із забезпечення пільгового перевезення громадян, утримання закладів освіти та охорони здоров'я, виплати заробітної плати педагогічним працівникам.

6. *Забезпечити зарахування податку на доходи фізичних осіб за місцем розташування.* З метою посилення контролю (відповідальності) за сплатою податку на доходи фізичних осіб податковими агентами, а саме підрозділами юридичних осіб незалежно від їх статусу за фактичним місцем здійснення ними діяльності пропонуємо поновити контроль з боку ДПС за виконанням платниками податкового законодавства в частині сплати податків (внести зміни в ПКУ).

7. *Відновити проведення щорічної індексації нормативної грошової оцінки землі*

Встановлення коефіцієнту індексації на рівні реального індексу інфляції для усунення та подальшого уникнення втрат місцевих бюджетів. Місцеві бюджети через непроведення індексації нормативної грошової оцінки землі щорічно **втрачають 2,0 млрд грн**. Асоціація міст України пропонує підтримати проект Закону України «Про внесення зміни до Податкового кодексу України (щодо проведення індексації нормативної грошової оцінки землі)» № 2561 від 09.12.2019.

Крім цього для забезпечення повноти оподаткування єдиним податком четвертої групи платників пропонуємо відновити індексацію нормативної грошової оцінки сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), виключивши пункт 5 підрозділу 8 розділу XX ПКУ.

8. *Не допустити надання податкових пільг щодо оподаткування земельних ділянок залізничного транспорту без надання компенсації*

Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо збалансованості наповнення місцевих бюджетів» (№ 3679 від 18.06.2020) передбачає звільнення АТ «Укрзалізниця» від сплати земельного податку. Орієнтовні **втрати місцевих бюджетів складуть близько 4,2 млрд грн**, що негативно позначиться на фінансовій спроможності місцевого самоврядування.

Пропонуємо не підтримувати законопроект № 3679.

9. *Скасувати пільги зі сплати місцевих податків і зборів, встановлені державою*

Припинити застосування пільгової ставки плати за землю за земельні ділянки, надані гірничодобувним підприємствам для видобування корисних копалин та розробки родовищ корисних копалин.

Пропонуємо прийняти проект Закону «Про внесення зміни до Податкового кодексу України (щодо скасування податкових преференцій з плати за землю для гірничодобувних підприємств)» №2566 від 10.12.2019, яким пропонується скасувати пільгову ставку плати за землю за земельні ділянки, надані гірничодобувним підприємствам для видобування корисних копалин та розробки родовищ корисних копалин. За інформацією Мінфіну, реалізація положень законопроекту сприятиме збільшенню надходжень до місцевих бюджетів (**додаткові надходження до місцевих бюджетів у розрахунку на рік становитимуть понад 2 млрд грн**).

10. *Зберегти оновлений у 2018 році механізму оподаткування туристичним збором.*

У парламенті зареєстровано низку законопроектів (№№ 3103, 3103-1, 3178, 3702, 3703, 3696), метою яких є зміна системи сплати туристичного збору, які зможуть призвести до втрат цих надходжень.

Оновлений механізм оподаткування туристичним збором засвідчив свою фіскальну ефективність. За даними Державної казначейської служби України у 2018 році – 90,7 млн грн, у 2019 році – 196,2 млн грн. У 2019 році обсяг надходжень туристичного збору до місцевих бюджетів склав у вдвічі більше, ніж у 2018 році.

Просимо не підтримувати вказані законопроекти.

11. Закріпити зарахування до місцевих бюджетів 100-відсоткового обсягу субвенції на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження

Визначити обсяг субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження відповідно до 100-відсоткового обсягу збору на соціально-економічну компенсацію ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, за рахунок якого здійснюється фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення.

Пропонуємо підтримати проект Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України (щодо фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження)» № 2526 від 04.12.2019.

12. Передбачити надання права користування органами місцевого самоврядування податковою базою Державної податкової служби України (АС «Податковий блок»)

Відсутність у органів місцевого самоврядування інформації про суми нарахованих, сплачених, надмірно сплачених податків і зборів до місцевих бюджетів на відповідних територіях; суми податкового боргу та суми списаного податкового боргу, розстрочені і відстрочені суми податкового боргу і грошових зобов'язань платників податків; суми наданих податкових пільг у розрізі платників податків призводить до недонадходження податків та зборів до місцевих бюджетів, накопичення податкового боргу.

13. Зберегти механізм пайової участі

Пайові внески – це важливе джерело надходжень до бюджету розвитку (**близько 1,6 млрд грн**). Пайові внески мають позитивний економічний ефект, адже, розвиваючи та покращуючи інфраструктуру, територіальні громади стають більш інвестиційно привабливими.

Пропонуємо підтримати проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» щодо пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту» № 3174 від 05.03.2020.

14. Списати заборгованість місцевих бюджетів перед державним бюджетом за середньостроковими позиками та безвідсотковими позичками за 2009–2014 роки

Позики надавались виключно на виконання делегованих державою повноважень. Потенційні додаткові **втрати місцевих бюджетів – 9 млрд грн**.

15. Надати органам місцевого самоврядування повноваження з формування та ведення муніципальних фіскальних реєстрів для забезпечення належного адміністрування місцевих податків та зборів і усунення та подальшого запобігання значних втрат місцеві бюджети зазнають від несплати податку на нерухоме житлове та нежитлове майно, плати за землю через відсутність повної бази об'єктів оподаткування в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно.

16. Застосувати формульного підходу при розподілі субвенцій та дотацій з державного бюджету між місцевими бюджетами для забезпечення прозорого та справедливого їх розподілу, зокрема щодо субвенції на дороги.

17. Переглянути та затвердити оновлені соціальні стандарти і нормативи надання гарантованих державою послуг в описовому та вартісному вигляді за кожним з делегованих повноважень, оскільки, як свідчить досвід попередніх років, передбачені обсяги освітньої та медичної субвенцій не забезпечують потребу в коштах на визначені цілі.

18. Компенсувати втрати органів місцевого самоврядування, що виникатимуть внаслідок рішень органів державної влади та не допускати передачу на рівень місцевих бюджетів фінансового забезпечення видаткових повноважень без відповідного компенсаційного ресурсу.

19. Зберігати та не допускати звуження свободи дій органів місцевого самоврядування самостійно розпоряджатися їх власними доходами в межах власної відповідальності.

20. Дотримуватися принципу стабільності податкового законодавства та не допускати внесення змін до податкового та бюджетного законодавства, які суттєво змінюють механізми оподаткування чи зарахування податків, особливо наприкінці року, адже постійна нестабільність негативно позначається на збалансованості місцевих бюджетів, а отже як наслідок і на реалізації видаткових повноважень органів місцевого самоврядування.

У сфері освіти

1. Передбачити освітню субвенцію в розмірі **не менше 115 млрд грн**, що врахує підвищення мінімальної заробітної плати до 6500 гривень.

2. Додатково передбачити субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам **в розмірі 14 млрд гривень** як компенсаторний механізм підвищення заробітної плати педагогічним працівникам дошкільної, позашкільної освіти на виконання постанов Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 822 «Про оплату праці педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників закладів і установ освіти і науки».

3. Внести зміни до Бюджетного кодексу України, якими **передбачити фінансування професійно-технічної освіти з 2020 року з обласних бюджетів**.

У сфері охорони здоров'я:

1. *Передбачити збільшення тарифу за надання медичних послуг, пов'язаних з первинною медичною допомогою, що встановлюються як капітаційна ставка за обслуговування одного пацієнта на 2021 рік не менше ніж **850** грн. без зменшення коригувальних коефіцієнтів та з урахуванням збільшення середньої заробітної плати.*

2. *Передбачити у 2021 році кошти у державному бюджеті на здійснення переданих державою повноважень на безкоштовне та пільгове забезпечення медикаментами громадян відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 17.08.1998р. № 1303, засобами реабілітації згідно з постановою КМУ від 03.12.2009 № 1301 та безкоштовне забезпечення продуктами дитячого харчування дітей перших двох років життя із малозабезпечених сімей відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 08.02.94 №66.*

4. *Доповнити перелік лікарських засобів у програмі «Доступні ліки» медикаментами для лікування хворих на цукровий діабет та передбачити видатки у Державному бюджеті на 2021 рік на відшкодування таких ліків.*

5. *Передбачити у Державному бюджеті на 2021 рік видатки на фінансування проведення обов'язкових профілактичних медичних оглядів окремих категорій працівників бюджетної сфери (зокрема, вчителів, лікарів) та призовників.*

6. *Передбачити у Державному бюджеті на 2021 рік додаткову дотацію на утримання закладів охорони здоров'я, які будуть передані з районного рівня до територіальних громад.*

У сфері соціального захисту:

1. *Передбачити у державному бюджеті 2021 року кошти на сплату енергопостачальним підприємствам штрафних санкцій по рішеннях суду, які виникли внаслідок несвоєчасного перерахування субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на пільги та субсидії, **в розмірі не менше 7 млрд грн.***

2. *Законодавчо встановити з 2021 року та наступних років оплату з державного бюджету гарантованих державою пільг, зокрема пільг на проїзд та послуг зв'язку. Передбачити субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на такі цілі **в розмірі 6 млрд грн.***

3. *Передбачити **2,2 млрд. грн** у державному бюджеті на погашення боргів за надані гарантовані державою пільги у 2015-2016 роках.*

4. *Передбачити **1,7 млрд грн** у державному бюджеті на забезпечення діяльності фахівців із соціальної роботи в територіальних громадах для організації надання соціальних послуг та здійснення соціальної роботи.*

5. *Звільнити від сплати судового збору органи місцевого самоврядування, на які покладено завдання щодо вирішення питань соціального захисту населення.*

Прийняти проект Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про судовий збір" щодо забезпечення стабільного виконання законодавства про верифікацію

державних виплат» № 3551 від 28.05.2020. У разі його прийняття Державний бюджет України зможе отримати 5,25 млн грн додатково, а **місцеві бюджети збережуть 14,3 млн грн.**

6. Підтримати територіальні громади, які хочуть стати дружніми до дітей та молоді та збільшити частку податку на доходи з фізичних осіб, що зараховується до бюджетів місцевого самоврядування:

- на 1 % для територіальних громад, які визнано кандидатами на отримання статусу «Громада, дружна до дітей та молоді»;
- на 3 % для територіальних громад, яким встановлено чи підтверджено статус «Громада, дружна до дітей та молоді».

У сфері житлово-комунального господарства:

1. Передбачити субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення різниці між фактичною вартістю теплової енергії, послуг з централізованого опалення, постачання гарячої води, централізованого водопостачання та водовідведення, постачання холодної води та водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем), що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню, бюджетним установам і організаціям та/або іншим підприємствам теплопостачання, централізованого питного водопостачання та водовідведення, які надають такі послуги, та тарифами, що затверджувалися та/або погоджувалися органами державної влади чи місцевого самоврядування у розмірі 19 млрд. грн. (на підставі складених ОДА актів за участі надавачів послуг). Різниця в тарифах виникла протягом 2016-2019 років через рішення держави про підняття цін на природний газ, збільшення мінімальної заробітної плати без перегляду цін на послуги теплопостачання, запровадження ринку електричної енергії, скасування «нічного тарифу» на електричну енергію.

Пропонуємо також підтримати проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення врегулювання заборгованості за спожиті енергоносії теплопостачальних та теплогенеруючих організацій, підприємств централізованого водопостачання і водовідведення» № 3508 від 20.05.2020.

*Підготовлено Аналітичним
центром Асоціації міст України*